



Prešernova rojstna hiša

V nedeljo, 21. maja letošnjega leta, je bila v Vrbi na Gorenjskem znamenita slovesnost. Prešernova rojstna hiša je prešla s tem dnem v last vsega slovenskega naroda. Odkupila jo je naša šolska mladina, ki je zbrala skoro tri četrtine vseh stroškov, to je 151.995 din. Poleg tega so izoršile učenske 4. razreda licejske ljudske šole v Ljubljani oso opravo iz blaga za Prešernov dom. Blago in izoršitev sta prav taka, kot sta bila v navadi v Prešernovih časih.

Slovesnosti so se udeležili zastopniki oblasti in društev, mnogo ljudstva in mladine. Gospod ban dr. Marko Natlačen je z lepim nagovorom prevzel dom v varstvo banovine.

Slovenski narod pa je z odkupom Prešernovega doma pokazal, da se zaveda samega sebe in da hoče skrbno čuvati nad vsem, kar ga spojinja na njegovo omiko.

Hafner Krista

Nočni obisk v Prešernovi hiši



Vstopite, prijatelji, slovenski pesniki in pisatelji, ki že počivate v grobu in se je vaš duh preselil v onostranstvo! Tudi vidva, Oton in Francè, se ne bojta naše družbe. Saj sta že prišteta med nesmrtnike, čeprav še živita.¹ Zelo sem vesel, da vas lahko pozdravim v lastni hiši. V življenju je nisem nikoli imel. Kot brezdomec sem begal po svetu iz kraja v kraj in iskal počitka in miru. Po smrti so mi postavili spomenik v Ljubljani. Pa vam po pravici povem, da sem se že naveličal stati tam ob frančiškanskem mostu, kjer sem v spotiko ljudem in oviram promet. V življenju sem hodil najraje ljudem s poti in nič mi ni všeč, da se jim moram zdaj po smrti nastavljal. Tudi moja muza se

je že naveličala držati tisti lavorjev venec nad mojo glavo.

Zdaj pa mi je slovenski narod postavil drug, lepši spomenik, ki mi je zelo drag. Tvoja misel, Francè,² je bila velika in lepa in

¹ Oton Župančič in France S. Finžgar sta člana slovenske akademije znanosti in umetnosti in kot taka nesmrtna, ker njihovih imen slovenski narod nikoli ne sme in ne more pozabiti.

² Franc S. Finžgar.

mene in vsega slovenskega naroda vredna. Pravijo, da je žlahta strgana plahta. Ti pa si z dejanjem pokazal, da nekaj na žlahto daš. Predvsem pa mi je všeč, da si se s svojo mislijo obrnil ravno na mladino in mi je ona kupila ta lepi dom. V življenju sem imel otroke rad. Bonbone in fige sem jim delil in za doktorja fig so me klicali. Zdaj so mi te bonbone in fige bogato poplačali. Vesel sem naše mladine. Prepričan sem, da bo iz nje zrastel krepak in močan rod, ki bo dal slovenskemu narodu novo rast in mu vлил novega življenja.



Kot vidim, vam je hiša všeč. Stara je, prava hiša mojega očeta, kjer sem se rodil, samo prenovljena na znotraj in zunaj in je tako zadobila lice lepega kmečkega doma. Vse v njej spominja na nekdanje čase, ko sem jaz še tu živel. Kadar zdaj gledam skozi okno, se mi zdi, da vidim svojo mater zunaj na polju, ki se sklanja nad zrelo pšenico in jo povezuje v snope. In očeta vidim, ko raven in trden hodi za plugom in reže globoke brazde v rodovitno zemljo. In svojega soseda, svetega Marka, pozdravljam, se v samotnih urah pogovarjam z njim in ga prosim, naj mi ta lepi dom varuje pred ognjem. Prosim ga pa tudi, naj varuje ves moj slovenski rod, da bo vedno stal na straži za svoje narodne svetinje.

Da, preteklost, sedanjost in bodočnost si podajajo roke v moji hiši. Iz preteklosti je hiša sama in večina stvari, ki so v njej: zibelka, v kateri sem se majhen otrok cmeril; tu je stara ura, ki je v tej hiši tiktakala ob mojem rojstvu; iz preteklosti so vrči, žličnik, leščerba, svečnik, preslica, burkle, ponev, starinska oprava, oba srebrna tolarja in srebrna šestica z letnico moje smrti.

Sedanji rod pa je hišo odkupil, jo prenovil in dopolnil z vsem, kar je v njej še manjkalo. Iz sedanjosti je tale lepa in prijazna peč,



Učenke 4. razreda licejske šole v Ljubljani pri izdelovanju oprave za Prešernov dom. Spredaj šol. uprav. K. Hafner, v ozadju razredna učit. Jožica Likozar.

ki jo je po vzorcih iz narodnega muzeja postavil v mojo hišo slovenski tovarnar. Ob tej peči se bo v zimskih večerih prijetno kramljalo in vas že zdaj vabim, da se takrat večkrat oglasite pri meni, kadar vam bo dolgčas, posebno tebe, Josip Stritar, ki si že v življenju tako rad sedel pri topli peči, jo opeval in ob njej pel pesmi slovenski mladini. Iz sedanjih dni je tudi vsa oprava iz blaga, ki jo vidite tu v hiši, vsa posteljina in vezeni prti, ki so posebno vama, Josipina in Pavlina³ tako všeč, da se ne naveličata ogledovati jo. Vse to so napravile in podarile učenke ljudske šole na Mladiki v Ljubljani kot nevestino darilo moji materi Mini Svetinovi. Vem, da bi moji materi kar vid jemalo, če bi jo mogla videti, tako je lepa; vsa kot bi morala biti v tistih časih, ko se je ona možila. Da, pridni dekličiči, kaj? V tem lepem albumu jih vidite naslikane v narodnih nošah in že zdaj kažejo, da bodo zrastle v brhka slovenska dekleta. Prepričan sem, da bodo vse tiste med njimi, ki se bodo možile, učile svoje otroke ljubiti naš slovenski jezik, spoštovati vero naših očetov in njih svetinje, naše narodne šege in običaje.

Tako prehajamo iz sedanjosti že v bodočnost, kateri je hiša namenjena. Ne mislim to hišo skopo varovati le zase. Ves narod jo je odkupil meni v spomin in last vsega naroda naj bo. Vsem, ki jo bodo obiskali, naj bo živ spomin, da bodo spoštovali vse, kar je pristno slovenskega, naj oživi v vseh smisel za žrtve v korist razvoja našega naroda, obenem pa tudi odpor zoper tujstvo, ki mnogokje izpodriva naše narodno življenje. Vsemu svetu naj bo dokaz, da Slovenci smo, da živimo in da se sebe zavedamo.

Moj duh zdaj biva v tej hiši kot njen varuh in sprejema obiskovalce, ki prihajajo od blizu in daleč. Vsakega med njimi sem vesel. Posebno pa sem vesel, kadar prihaja na obisk naša mladina. Z njo se še posebno lahko pogovarjam, ker je še polna ognja. Moja naloga je, da ta ogenj v njej razvnamem, da bo zaplamtel v mogočen kres, ki bo razsvetlil vso našo domovino. Da nam bo na tej naši sveti zemlji zrastel iz mladine rod, ki se bo vedno zavedal svoje sile in vrednosti in ki bo v zvezi z bratskimi slovanskimi narodi skušal uresničiti, kar sem vam pel že pred sto leti:

»Največ sveta otrokom sliši Slave!«

³ Josipina Turnograjska in Pavlina Pajkova, slovenski pesnici in pisateljici.



Učenke, ki so izvršile opravo za Prešernov dom v narodnih nošah vseh slovanskih narodov, s svojo učiteljico.